

Graabrødre Klostret i Kjøge.

Af Overlærer *H. J. Hansen*, Kjøge.

Medens de fleste Byer i Norden tidlig blev Sæde for forskellige Klosterordener, fik Kjøge først et Kloster i den sidste Trediedel af det 15de Aarhundrede. Dette er saa meget mærkeligere, som Byen i Kratt af sin gode Belliggenhed for Søfart og Handel dog var ret betydelig, hvilket bl. a. fremgaar af, at Byskatten i Kong Hans's Tid var lig med Kjøbenhavns og Nakskovs, og kun Malmø, Næstved og Odense svarede mere, ligesom ogsaa de Krav, der stilledes til Kjøge med Hensyn til Udrustning af Folk til Krigstjeneste, sætter Byen i Række med vore større Byer fra den Tid¹⁾; men Forholdet har maaske sin Aarsag deri, at de Grunde, hvorpaa Ny-Kjøge rejste sig, fra gammel Tid tilhørte Sorø Kloster og først fra Dronning Margrethes Tid kom under Kronen²⁾. Man har da ogsaa opstillet den Formodning, at Byen har haft et ældre Kloster³⁾, og denne Antagelse har endnu Tilhængere, der navnlig støtter sig paa ældre Bygningslevninger, saasom de hvælvede Kældere under Apoteket og den lige overfor dette liggende Hjørneejendom; men der findes intet som helst skriftligt Bevis for Rigtigheden af denne Antagelse,

1) Will. Christensen: Dansk Statsforvaltning i det 15. Aarh., jfr. Mackeprang: De danske Købstæders Skattevæsen indtil Begyndelsen af det 17. Aarh. Hist. Tidsskr. 7. R. III.

2) Ældste Archivregistraturer I 40.

3) Daugaard: Om de danske Klostre i Middelalderen.

og ingen af de bevarede Kilder fra Middelalderen har mindste Antydning om et ældre Kloster her, hvorfor det med Sikkerhed kan siges, at Kjøges første og eneste Kloster var Graabrødre Klostret.

Det blev saaledes Franciskanerne, der stiftede det første Klostersamfund i Kjøge; Ordenen var da gammel i Norden, thi allerede 1232 træffe vi den i Ribe, 1233 i Visby, og i de følgende Aar rejste dens Klostre sig overalt i Provinsen Dacia, d. e. Norden med Finland, den 16de Provins i Ordningen indenfor Ordenen¹⁾. I Spidsen for Provinsen stod en Provinsialvicarius, senere kaldt Minister, der førte Tilsyn med Klostrene og havde Forsæde paa det aarlige Provinsialkonvent el. Kapitel, medens hvert enkelt Munkesamfund styredes af en Guardian, der ledede Klosterkapitlets Forhandlinger, repræsenterede Klostret paa Provinsialkapitlet, underskrev alle Breve og satte sit Segl tillige med Kapitlets under disse. Overalt hvor Graabrødrene kom, blev de vel modtagne, og de behøvede ikke i samme Grad som andre Ordener rige og mægtige Velyndere, thi da deres Samfund væsentligst rekruteredes fra Arbejder- og Haandværkerstanden, byggede de selv deres Klostre og Kirker, hvorved Omkostningerne ikke blev saa store; de blev meget afholdte af Folket og gjorde sikkert megen Nytte, navnlig som Fattigfolks Præster, og de erhvervede sig derved en ikke ringe Indflydelse og i Tidens Løb Rigdomme, der bevirkede, at Livet i flere Klostre undergik en Forandring, idet man ej længere holdt sig Stifterens, den hellige Franciskus's, strenge Regler efterrettelige. Følgen heraf blev en Strid indenfor Ordenen og en Slappelse, der bl. a. ses af, at Provinsialkonventet ej længere holdtes hvert Aar som tidligere; Striden resulterede i Skismaet i Aaret 1468, der delte Franciskanerne i 2 Lejre, Observanter og Konventualer, og medens de førstnævnte vilde afskaffe al Yppighed og Velleavn og vende tilbage til Stifterens Regel med dens strenge Fattigdomsløfte, vilde de sidste, de glade, som de kaldtes, helst leve Livet under de Former,

¹⁾ Script. Rer. Danicarum V 511 ff.

de i Tidens Løb havde vænnet sig til. Som Forkæmper for Observanterne i Danmark staar Munken Laurids Brandsøn, der ivrigt støttedes af Kong Kristian den Første, der gjorde ham til Guardian for Odense Graabrødre og skaffede ham pavelig Fuldmagt til at reformere Ordenen¹⁾, og fra Odense bredte Reformerne sig i den følgende Tid ogsaa støttet af Dronning Dorothea, som var en ivrig Tilhænger af »den stricte Observans«, ligesom ogsaa Kong Hans var Observantbrødrenes Tilhænger og fik sit sidste Hvilested i deres Kloster i Odense.

Det var i denne Kamptid indenfor Franciskanerordenen, at Klostret i Kjøge grundedes. Her ejede Kongen en Gaard, Kongsgaarden kaldet, beliggende tæt ved Vesterport; denne Gaard havde tidligere tilhørt Væbneren Awe Steegh, der skrev sig til Bøghe, senere til Ølsemagle, og som i sit Vaaben førte en fra højre krydsvis afstribet Spids²⁾; efter hans Død c. 1404 tilskødede hans Enke Fru Kirstine Pedersdatter og Børn: Peder Steegh, Kannik i Roskilde, Mette, gift med Conrad Massow, og Helene, gift med Jens Olsøn (Halvegge), Kong Erik Gaarden 1429³⁾, og Kong Hans gav nu med Rigsraadets Billigelse ved Brev af 29. Juli 1484 »til evig Tid gudelige og renlivede Mænd, os elskelige Brødre Anders Glob og Laurids Brandsøn og alle andre Brødre, som nu ere og herefter kommandes vorde i Odense Stift og Sct. Francisci rette Regel og Observanciam holde og deres rette Vicarius undergivne blive, efterdi som vor helligste Fader Pavens Brev og Bulle derpaa gjorde ere, indeholde og udvise, vor og Kronens Gaard i Kjøge, liggendes ved Porten, som man udganger til gamle Kjøge Kirke, i Længden og Bredden med Hus og Bygninger, som os og Kronen rettelig tilhører, i saa Maade, at de skulle derpaa lade opbygge et Kloster af Francisci Orden og derudi holde deres Ordens rette Regel og Observanciam og tjene den almægtigste Gud og troligen og inderligen bede til ham for os, vor

1) Acta Pontificum Danica IV 20.

2) Henry Petersen: Danske adelige Sigiller Nr. 1050.

3) Erslev: Repertorium dipl. Nr. 6393 og 6416.

kære Husfrue og bæggens vore Børn, vor kære Fader Kong Christiern og vore Arvinger og Efterkommere og Konger i Danmark og for vore Forældres Sjæles Salighed og Bestand udi deres gudelige Bønner og andre gode Gerninger. Sker det og saa, det Gud forbyde, i efterkommende Tid, at fornævnte Brødre i fornævnte Kloster ej holde deres rette Regel ved Magt, da skulle vi og vore Efterkommere Konger i Danmark fuld Magt have dem ud at drive uden al Gensigelse og der indsætte igen gode Brødre, hvor de kunne gudeligst findes, som Observanciam og deres rette Regel holde ville.«¹⁾

Efter at Munkene saaledes havde faaet Kongsgaarden i Besiddelse, begyndte Anlæggelsen af Klostret, og allerede i August det følgende Aar indviedes Grunden og Munkeboligen af Biskop Oluf Mortensen af Roskilde; men med Kirkebygningen tog det længere Tid, og først 1509 var den færdig, thi i det Aar indviede Biskop Andreas Mus af Oslo med Erkebisen Johan Jepsen Ravensbergs Samtykke Kirken med Kirkegaarden og Omgangen²⁾. Klostret fik Navnet: Vor Frue Kloster. Enkedronning Dorothea havde været meget virksom for Oprettelsen af Klostret og skænket det baade Penge og Prydelser til dets Kirke, og paa sin Romerrejse 1488 omtalte hun sin nye Stiftelse med Stolthed og erklærede, at hun omfattede baade denne og Observantbrødrene, af hvis Fromhed hun saa rige Frugter, med stor Kærlighed, og hun opnaaede ogsaa Pavens Stadfæstelse paa Grundlæggelsen af Klostret samt et Pavebrev, hvorved der gives Plenar-aflad til dem, der paa Søndagen Lætare besøgte samme. Brevet skulde gælde for 10 Aar, men dette var langt fra alt, hvad Dronningen havde ønsket, og Aaret efter sendte hun en Afsending, Enwald Søvenbroder, til Kurien for i Forbindelse med hendes Prokurator i Rom, Ludovicus fra Sct. Gimignano, at udvirke en pavelig Bulle, der gav Klostret i Kjøge fuld Aflad for 10 Aar lige til Jubelaaret

¹⁾ Carlsen: Efterretninger om Gl. Kjøgegaard I Aktstykke 2.

²⁾ Script. Rer. Dan. V 521, jfr. Daugaard: De danske Klostre pag. 199.

løs og fejede Graabrødrene og al deres Gerning over Ende. Kjøges nære Beliggenhed ved Kjøbenhavn, Midtpunktet for Reformationsbevægelsen paa Sjælland, forklarer, at den nye Lære paa et tidligt Stadium fandt Tilhængere her og bredte sig saa hurtigt, at der ved Aar 1530 næppe har været mange af Byens Indvaanere udover Munkene, der hang ved den gamle Lære; den tidligere Malmø Borgmester Hans Mikkelsen kunde fra Antwerpen under 20. Maj 1530 berette Kristian den Anden, at »de udaf Kjøge have ogsaa været hos Hertugen og fanget Prædikanter og have og sommeledes begyndt, nemlig som Kjøbenhavnerne, der »endrectelig over alt ham annammet Evangelium og have 4 Prædikanter, og maa ingen prædike udi Staden uden disse, og derfor er nu alle Munke ud af Graabrødre Kloster smst. udgangne, og 8 af disse, som kunde Embede: Murmestre, Tømrermænd, Glarmestre, Skrædere og Skomagere have giftet sig og bosat sig i Staden«¹⁾. Ogsaa for de Kjøge Graabrødre oprandt en haard Tid, Tiggerposen kunde de lade hvile i Ro, thi ingen Gaver tilflød dem, og havde de før faaet rigeligt til Legemets Ernæring til Gengæld for den aandelige Føde og Hjælp, de ydede, saa mærkede de nu, hvordan det var at have Smalhans til Huse; viste de sig paa Gaden, udsattes de ofte for raa Forulempelser, og det stod dem klart, at Borgernes Stræben gik ud paa at faa dem fortrængt og tage deres Kloster i Besiddelse. Efter mange Genvordigheder lovede Munkene ved Guardianen Laurids Jensøn og i Overværelse af Ministeren Hans Brun, at dersom Borgerne vilde hjælpe dem en vis Tid, saa vilde de derefter drage bort; en saadan Akkord traf de vel i Haab om, at den, der vinder Tid, vinder mere; men da Fristen var udløben, maatte de fleste fortrække, endskønt Ministeren protesterede og erklærede, at han ingen Frist havde fastsat.²⁾ Rejsegodset har næppe tynget dem, thi alt, hvad Klostret ejede af »Ornamenter, Klenodier, Guld, Sølv, Kalke, Diske, Monstrantser og an-

1) Allen: Breve og Aktstykker til Kr. II og Frd. I Hist, Pg. 594.

2) Kirkehist. Saml. I 354 f.

brødrene i Køge, som fik 2 Pund Korn, halv Rug og halv Byg.¹⁾

Hr. Eskild Gøye giver i sit Testamente, dat. Krænkerup 22. Aug. 1505, Graabrødreklostret i Kjøge 20 Mark, Guardianen 1 rhinsk Gylden og hver af Brødrene 1 Mark.²⁾

Fru Kirstine Eriksdatter Rosenkrantz, Enke efter Rigsraaden Jørgen Rud til Vedby, giver i sit Testamente af 12. Febr. 1509 2 Pund Korn til Graabrødre-Klostret i Kjøge.³⁾

I Ringsted ejede de Kjøge Graabrødre en Gaard, som de 1518 solgte til Mathias Pedersen, fra hvem den Aaret efter kom til Skovkloster.⁴⁾

Om Borgernes Syn paa den Gærning, Graabrødrene gjorde blandt Fattigfolk, haves et Vidnesbyrd i Raadmand Mogens Steens Brev af 1ste Maj 1523. Ved dette giver Raadmanden og hans Hustru de Stenhus-Boder, han har bygget Norden for Graabrødreklostrets Kirkegaard, til Friboliger for fattige Mennesker, der ej selv formaar at leje sig Hus, og bestemmer, at saa længe han selv og hans Hustru lever, skal de raade for Boderne og give Boligerne bort, men »efter vor Død have vi tiltroet renlivede Mænd Guardianen og alle Brødrene, som da er i Klostret og kommendes vorde, til evig Tid at forsee samme Boder til fattige Mennesker, og ej skal de derfor begære af dennem hverken Penge eller Penges Værd, ej heller noget Gavn eller Arbejde til Klostret i nogen Maade; men vil de selv for Guds Skyld nogen Tjeneste eller Arbejde enten med Spinden eller andet gøre for Brødrene eller Klostret, da skal det ikke være dennem forbudt.«⁵⁾

Naar Raadmand Steen saaledes overdrog Munkene Styret af sin Stiftelse, har ikke blot han, men vel Borger-skabet i sin Helhed, anset den for at være given i de bedste Hænder; snart brød imidlertid Reformationens Storme

¹⁾ Kirkehistoriske Samlinger 3. R. I 553 f.

²⁾ Heise: Familien Rosenkrantz' Hist. II Dipl. Pag. 14.

³⁾ Danaske Magasin VI 187.

⁴⁾ Scriptores Rer. Dan. IV 383.

⁵⁾ Samling af Pergaments Breve vedr. Kjøge i Provinsarkivet.

stedte Dokument dat. 28. Juni 1493 bedt hæderlig og velbyrdig Mand Niels Eriksen Rosenkrantz af Vallø og hans Hustrue, Fru Birgitte Olufsdatter, om Tilladelse til at bygge en saadan Bro, menige Almuesfolk til bedste, og omsider blev ogsaa Tilladelsen given paa den Betingelse, at der ingen Forfang skulde gøres paa Søen og Grunden deromkring¹⁾. Laurids Olsøn er muligvis Klosters første Guardian, men hvor længe han forblev i denne Stilling, kendes ikke. 1522 nævnes i en Indskrift paa en endnu bevaret Klokke fra Klostret Broder Buardinus som Guardian. Klosters sidste Styrer var Broder Laurids Jensøn, som var Svensker af Herkomst, og som 5 Gange havde været valgt til Provinsialvicarius, nemlig 1498, 1504, 1510, 1516 og 1522. Fra 1517 kaldtes Ordenens Styrer Minister, og Laurids Jensøn blev paa Generalkapitlet i Rom s. A. stadfæstet i Embedet og udnævnt til den første Minister for Provinsen Dacia.²⁾

Som Vidnesbyrd om det gode Forhold, hvori Graabrødrene stod til Folket, tjener de Gaver, der skænkedes dem som Udtryk for den Taknemmelighed, deres opofrende Arbejde havde fremkaldt; disse Gaver bestod mest i Fødevarer, Løsøre og Penge, sjældnere i Jord og Ejendomme. Det er dog øjensynligt, at det stod klart for Folk, at Munkene levede af Almisser, thi Gaverne var som Regel smaa sammenlignet med dem, der skænkedes til andre Klostersamfund. Hvad Kjøge Borgere og Landbefolkningen Tid efter anden har betænkt Klostret med, derom er intet optegnet, derimod giver Adels Testamenter os følgende Oplysninger:

1501 d. 11te Maj gjorde Christian Daa i Anledning af Beskikning til Sverige sit Testamente, hvori Graabrødrene i Kjøge betænktes med 3 Mark lybsk.³⁾

Fru Cecilie Ovesdatter Lunge til Egede, Enke efter Torben Bille til Alinde, betænker i sit Testamente af 1503 ikke færre end 25 sjællandske Klostre, deriblandt Graa-

¹⁾ Kolderup-Rosenvinge: Udvalg af gl. danske Domme IV 196 f.

²⁾ Scriptures Rer. Dan. V 523 f.

³⁾ Langebeks Diplomatarium (Rigsarkivet).

holdtes Konvent for sidste Gang hos Graabrødrene i Kjøge omkring Sct. Hansdag 1520.¹⁾

Disse aarlige Møder, der holdtes snart i et, snart i et andet af Franciskanerklostrerne i Norden, havde stor Betydning for Ordenen; her samledes Guardianerne med Provinsialvicaren og drøftede Provinsens almindelige Forhold, her undersøgttes Guardianernes Forvaltning af Klostrerne, nogle af dem entledigedes fra Bestillingen, andre forflyttedes, og atter andre degraderedes, hvis velbegrundede Klager fremførtes mod dem; her valgtes Provinsialvicaren og Klostervisitatorer samt en Afsending til Generalkapitlet i Assisi; her fik Konventsmedlemmerne Lejlighed til at se, hvorledes Reglerne efterlevedes i de forskellige Klostre, og Lejlighed gaves dem til Udveksling af Tanker paa det videnskabelige og religiøse Omraade, saa at enhver kunde vende hjem til sit Kloster beriget med nye Indtryk og vel ofte med en udvidet Synskreds, og ved alt dette kunde Udvikling og Virksomhed blive ensartet indenfor Ordenen, saa den kom til at danne en Enhed blandt Nordens Folk. De Beslutninger, Konventet vedtog, forsynedes med Provinsialvicarens Segl, og han sørgede for deres Gennemførelse. De talrige Møder — i Tiden 1264—1535 kendes 226 Provinsialkapitler²⁾ — holdtes i Reglen om Sommreen i Tiden April—September, den Aarstid, da det var lettest for de mange Afsendinge at færdes, og Mødernes store Antal vidner noksom om deres Betydning.

Den første af Kjøge-Klostrets Guardianer, hvis Navn er bevaret os, er Laurids Olsøn, der nævnes i Forbindelse med et saa almennyttigt Foretagende som Bygningen af en Kørebrog mellem Kjøge og Prambroen over det Vand, der løb af Søen i Stranden; den store Engstrækning i Billesborgskoven har da den Gang været en Sø, hvis Afløb i Bugten var en Hindring for en bekvem Forbindelse med Stevns. Saavel Laurids Olsøn som Provinsialvicaren Laurids Brandsøn havde ofte, hedder det i det derom ud-

¹⁾ Scrip. Rer. Dan. V 521—25.

²⁾ Meddelanden från Norra-Smålands Fornminnesförening I 27.

1500 uden den aarlige Trediedelsafgift, men da Danmark paa det Tidspunkt stod i mindre godt Forhold til Pavestolen, opnaaedes kun, at Franciskanerklostret i Roskilde omdannedes fra Konventual- til Observantkloster, og samtidig udstedte Paven endog en ret streng Bulle mod Observanterne, og til Kjøge-Klostret opnaaedes intet.¹⁾

Saa stod da Klostret færdigt, men hvordan dets Anlæg var, vides ikke, thi ethvert Spor deraf er forlængst jævnet med Jorden, og ingen Beretning om dets Bygninger og disses Indretning er levnet os; kun lidet vides om det Liv, der levedes indenfor dets Mure, og kun faa af de Personer, der virkede her, har faaet deres Navne bevarrede til Nutiden; men Klostret her har sikkert staaet i nøje Forbindelse med Graabrødrene i Roskilde og København, der ogsaa hørte til Observanterne, hvorimod Forbindelsen med Brødrene i Næstved vel kun har været liden eller ingen, eftersom disse stod i Konventualernes Lejr i hvert Fald til c. 1506. Striden mellem de to Retninger endte paa Provinsialkonventet i Ribe 1519 med Sejr for Observanterne.

I Aaret 1487 holdtes Provinsialkapitlet for første Gang i Klostret i Kjøge under Forsæde af dettes Stifter, Broder Laurids Brandsøn, der da var Vicarius, og Repræsentanter for de forskellige Klostre fik nu Lejlighed til at tage det nye Munkebo i Øjesyn; atter holdtes Kapitlet her i Juni 1492, under hvilket Andreas Glob fratraadte Stillingen som Vicarius, og Laurids Brandsøn valgtes til hans Efterfølger; ved denne Lejlighed udstedtes en Vidisse af Kong Hans's før nævnte Gavebrev, og denne besegledes af Provinsialvicaren og Guardianerne i Kjøge, Odense, Svendborg, Nysted, Kjøbenhavn, Malmø og Roskilde²⁾.

I Slutningen af April 1501 samledes Konventet atter i Kjøge, og ved denne Lejlighed gik Broder Lavrids Jensen af som Vicarius, og Andreas Glob valgtes, og endelig

¹⁾ Acta Pontificum Danica IV Nr. 3097, 3102, 3175, 3176. Aarsberetning fra Gehejmearkivet IV Pg. 428, jfr. Johs. Lindbæk: Pavernes Forhold til Danmark under Kristian I og Hans, Pg. 101 ff.

²⁾ Carlsen: Efterretn. om Gl. Kjøgegaard I Aktstykke Nr. 2.

det, det mindste med det meste«, havde Kongen befalet skulde forblive for senere at afleveres til ham, og ved Brev, dat. Flensborg 1ste Marts 1531, gik Marsken Tyge Krabbe og Hr. Oluf Rosenkrantz til Vallø i Borgen for, at alt, »som nu er udi Graabrødreklostret i Kjøge, skal beskrives og blive tilstede uforrykket, og naar de Munke og Brødre, som nu ere udi samme Kloster, udgange, og Klostret forladendes vorde, da skal samme Ornamenter og Klenodier komme Hans Majestæt til Hænde«. ¹⁾ I et under samme Dato udstedt Kongebrev hedder det, »at naar de Munke og Brødre, som ere udi Graabrødre Klostret udi vor Købstad Kjøge, haver forladt samme Kloster, og det ikke længer holde kunne, eller ville der velvilligen udgange, da have vi af vor synderlige Gunst og Naade undt og tilladt, at vore kære og tro Undersaatter, Borgmester, Raad og Menighed i Kjøge, maa og skulle annamme og beholde fornævnte Graabrødre Kloster at nyde og beholde til deres By til evig Tid. Dog saa at de skulle forvende det udi Guds Tjeneste til et Hospital at lægge og holde syge og saare Mennesker udi, Gud til Lov og arme vanføre Mennesker til Hjælp og Trøst«. ²⁾

At Munkene velvillig skulde drage bort, efterladende alt, hvad de havde af Værdi, var et stort Forlangende, og en bitter Stemning har sikkert hersket i Klostret; men har de vægret sig ved at forlade deres Bo, da har Børgerne nok hjulpet dem paa Gled. Deres Bortrejse maa være sket i Sommeren 1531, eftersom den gik for sig i Overværelse af Ministeren Hans Brun ³⁾, hvis Embedstid netop udløb i denne Sommer, og han fratraadte Stillingen paa Konventet i Roskilde, hvor hans Efterfølger Rasmus Clausøn Ulf valgtes ⁴⁾. Fattige og forhaanede forlod altsaa Graabrødrene deres Kloster, men hvorhen de drog, om til Odense eller andet Steds, kendes ikke; maaske nogle af dem »kunde Embede« som deres københavnske Brødre.

¹⁾ A. Heise: *Fam. Rosenkrantz' Hist.* II Dipl. Pg. 108 f.

²⁾ Frederik 1stes danske Registranter Pg. 277.

³⁾ Kirkehist. Saml. I 354 f.

⁴⁾ *Scriptores Rer. Dan.* V 526.

Om Klostrets Skæbne i den følgende Tid vides ikke meget. I et Kongebrev af 8. August 1532¹⁾ omtales »det Hospital i Kjøge, som der nu nyligen begyndt og skikket er«, og det synes herefter rimeligt, at saavel Kirken som Klostrets andre Bygninger har faaet den Anvendelse, som Kongebrevet af 1531 sigtede til; men en Snes Aar efter har sikkert en stor Del af Klostret, om ikke det hele, henstaaet ubenyttet og i Forfald, thi ved Brev af 20. Oktober 1552 tillod Kong Kristian d. 3die Borgerne i Kjøge at benytte Tømmeret og Stenene i de to Huse i Graabrødre Klostret og Sct. Gertruds Kapel til Raadhuset, Haven og anden Byens Behov, medens Grunden, hvorpaa Husesene og Kapellet stod, med tilliggende Haverum, Kirkegaard og Gaardsrum skulde tilhøre Byens Kirke.²⁾

Da Raadhuset netop i disse Aar opførtes, er der al Grund til at antage, at de af Klosterbygningerne, der henstod ubenyttede, er blevne nedrevne og det brugbare Materiale bortført. Henimod Slutningen af Aarhundredet lod Borgmester Peder Pedersen paa egen Bekostning opføre et Kapel »paa den Kirkegaard hos Steen-Boderne«, altsaa paa Klosterkirkegaarden, og dette Kapel udstyredes med Prækestol og andet til Gudstjeneste nødvendigt Inventar³⁾, hvilket viser, at Klosterkirken paa den Tid ikke har eksisteret, eller i hvert Fald kun som Ruin. Rigtignok kostede Kapellets Opførelse kun 500 Rdlr., saa det kunde se ud, som om her kun er Tale om en Restaurering af en ældre Bygning; herimod taler dog et Vers, der c. 100 Aar efter maa have været anbragt et Sted i Kapellet, og hvori siges, at Peder Pedersen lod Kirken opbygge af ny.⁴⁾

De eneste Minder, der saa vidt vides nu er tilbage om Graabrødre-Klostret, er Klosterkirkegaarden samt en Klokke, der er anbragt paa Raadhuset og bærer følgende Indskrift:

»Diui . francisci . fratres . meme . resonante . soluere

¹⁾ Frederik 1stes danske Registranter Pg. 331.

²⁾ Bricka: Kancelliets Brevbøger 1551—55 Pg. 193.

³⁾ Hofman: Fundationer VII 389.

⁴⁾ Den Ledreborgske Haandskriftsamling Fol. 432.

festinant . vota . precesque . deo . fratre . buardino .
 guardiano . iohannes . fastenowe . me . fecit . Anno . do-
 mini . mdxxii . pro . conuentu . sancte . marie . de . con-
 solacione . ordinis . minoris . oppidi . køgensis . o . rex
 glorie . ueni . cum . pac[e].«

Denne Indskrift kan paa Dansk gengives saaledes:

»Naar jeg lyder, ile den guddommelige Francisci Brø-
 dre med at opsende deres Løfter og Bønner til Gud. Jo-
 hannes Fastenowe gjorde mig, da Broder Buardinus var
 Guardian i Herrens Aar 1522 for den hellige Marie, Trø-
 sterindens, Kloster af Minoriternes Orden i Byen Kjøge.
 O, kom med Fred, du Ærens Konge!«

Klokken er altsaa støbt af den berømte tyske Mester
 Johannes Fastenowe; den er forsynet med Relieffer, som
 fremstiller den hellige Jomfru staaende i Straaleglansen
 med Kristusbarnet paa Armen, og den hellige Franciskus
 fremvisende Naglegabene i sine Hænder.

Klokken maatte, saavel som alt andet værdifuldt In-
 ventar i Klostret, tilfalde Kongen, og har Tyge Krabbe
 og Oluf Rosenkrantz optaget en Fortegnelse over dette,
 maa vel ogsaa den være anført, men en saadan Forteg-
 nelse har hidtil ikke været til at opspore. Det er mulig-
 vis denne Klokke, der hentydes til i et aabent Brev til
 Borgmestre og Raad i Kjøge af 9. Novbr. 1575, hvori det
 hedder, »at de maa faa den Klokke, som Kongen har
 staaende der i Byen, til deres Kirke mod, naar det for-
 langes, at levere Kongen lige saa meget Kobber, som
 Klokken vejer«. ¹⁾)

¹⁾ Laursen: Kancelliets Brevbøger 1571—75 Pg. 687.